

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Offentlighed i forvaltningen tjener to hovedformål:

- 1) Offentlighed i forvaltningen er med til at skabe og vedligeholde interessen for offentlige anliggender og styrker mulighederne for at diskutere sager og tage stilling.
- 2) Offentlighed giver borgerne mulighed for at kontrollere forvaltningens oplysninger, vurderinger og beslutninger.

Offentlighed i forvaltningen er dermed en afgørende forudsætning for et levende folkestyre. Formålet med lovforslaget er at styrke denne forudsætning.

2. Siden den seneste større revision af offentlighedsbestemmelserne med vedtagelsen af den nugældende lov fra 1985 er der sket væsentlige ændringer i den offentlige forvaltning, som betyder, at offentlighedens adgang til indsigt i forvaltningen er blevet svækket. Anvendelsen af edb til registrering og behandling af oplysninger har fået et omfang, der ikke var forudset i 1985. Offentlighedsreglerne må derfor ændres for at tage højde for den informationsteknologiske udvikling. Offentlighedsloven er blevet udhulet, idet en række offentlige opgaver er blevet overdraget til organer, der ikke er omfattet af loven, dels til en lang række halvoffentlige organer, dels til Den Europæiske Union. Det er på tide, at offentlighedsloven bliver ajourført og dermed tager højde for disse væsentlige ændringer i organisatoriske forhold og politiske beslutningsprocesser. I forbindelse med ret til aktindsigt hos halvoffentlige organer må indføres en klageadgang, der kan sikre reglernes effektivitet.

Offentlighedens ret til aktindsigt forudsætter, at borgerne får kendskab til sager, som de kan have interesse i. Mange sager kommer i dag ikke til offentlighedens kendskab eller kommer det først på et sent tidspunkt. Det vil derfor have stor praktisk betydning for offentlighedsprincippet, hvis borgerne sikres mulighed for at få kendskab til sagerne. Til dette formål kan informationsteknologien være et nyttigt redskab.

Endelig er der god grund til at fjerne den generelle undtagelse i offentlighedsloven, som vedrører sager om lovgivning, indtil lovforslag er fremsat for Folketinget.

Det er vigtigt at værne om offentlighedsloven, så den kan fungere som borgernes redskab til indsigt i forvaltningen. Alle regler om offentlighedens ret til aktindsigt bør fremgå af offentlighedsloven. Det sikrer borgerne det bedste overblik, og det sikrer i øvrigt også den bedste behandling i Folketinget. Det er f.eks. uheldigt, at undtagelser fra offentlighedsprincippet i de senere år er blevet gennemført ved regler i andre love, f.eks. loven om DR og TV 2, loven om PostDanmark og den kommunale styrelseslov. Forslagsstillerne lægger således vægt på, at nye regler placeres i offentlighedsloven og ikke f.eks. i loven om de statslige aktieselskaber m.v.

Lovforslaget er udbygget med forslag om elektronisk adgang til databaser m.v. i forhold til tidligere fremsatte lovforslag nr. L 181, folketingsåret 1996-97 (Folketingets forhandlinger side 5163 og Till. A side 3856 og 3866) og lovforslag nr. L 194, folketingsåret 1995-96 (Folketingets forhandlinger side 3283, 4085 og till. A side 3761) og skal ses i forlængelse af tidligere initiativer fra Socialistisk Folkeparti med henblik på at styrke offentlighedsprincippet. Det drejer sig om lovforslag nr. L 110 om postlister, folketingsåret 1989-90 (Folketingets forhandlinger spalte 3950, 4792 og till. A 2765), forslag til folketingsbeslutning om offentlighed i EF-anliggender, jf. beslutningsforslag nr. B 3, folketingsåret 1989-90 (Folketingets forhandlinger spalte 279, 2628, 9044, 9045, 9716, till. A 831, till. B 1097 og till. C 739), som bl.a. pålagde regeringen at fremsætte det lovforslag, der førte til vedtagelsen af lov nr. 347 af 6. juni 1991 om aktindsigt i EF-sager, jf. lovforslag nr. L 92, folketingsåret 1990-91, 2. samling, (Folketingets forhandlinger spalte 1021, 1769, 6183, 6535, till. A 2105 og till. B 747), forslag til folketingsbeslutning om offentlighed ved halvoffentlige selskaber m.v., jf. beslutningsforslag nr. B 50, folketingsåret 1992-93 (Folketingets forhandlinger spalte 4375, 5994 og till. A 6129) og for-